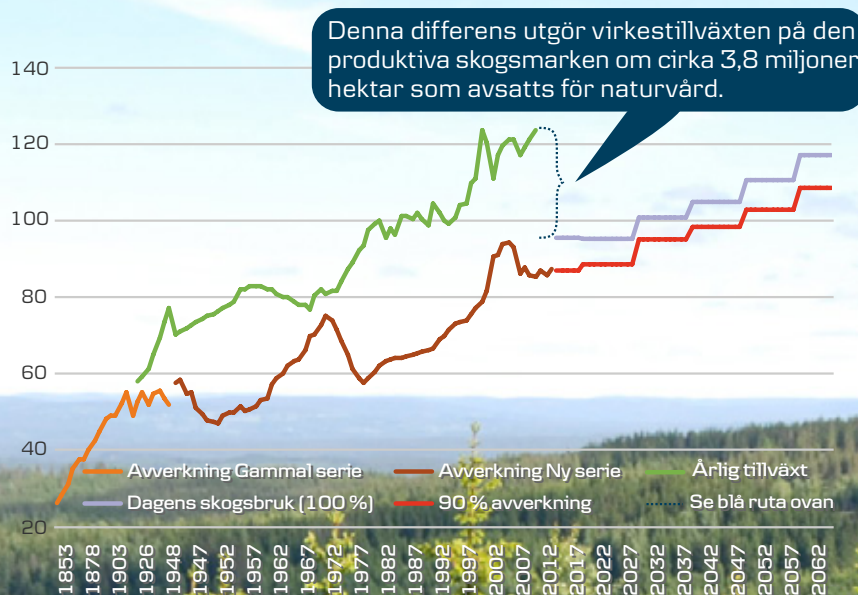

SKOG & EKONOMI

NYHETER FRÅN DANSKE BANK

Fiberjakten har börjat – räcker skogen?

Optimismen spirar när svensk skogsindustri rekordinvesterar hela 20 miljarder kronor fram till 2019. Detta bara tre år efter den värsta nedläggningssvågen på 40 år. Tyngdpunkten ligger på ökad kapacitet i pappersmassa men i nästa steg kan dessa industrier utvecklas till bioraffinaderier där stockens alla beståndsdelar förädlas. Allt detta är oerhört positivt för Sveriges handelsbalans, jobben ute i landet samt vägen mot ett fossilfritt samhälle och en biobaserad ekonomi.

Frågan är då – räcker skogen? Danske Banks analys visar att massavedsbehovet ökar med cirka 5 miljoner kubikmeter. Vi bedömer att det motsvarar en ökad avverkning på 6-8 miljoner kubikmeter. Visserligen överstiger tillväxten kraftigt avverkningsnivån men då 16,3 % av skogsmarken reserverats för naturvård börjar vedbalansen bli tätt. Södra och SCA startar nu mobiliseringen för ett ökat vedbehov. Detta kommer att ske genom en kombination av ökad import, långsiktiga avtal med större leverantörer och sågverk, stimulansåtgärder för ökad gallring samt höjda virkespriser. Vi bedömer att skogsägarna i Götaland och södra Norrlands kustland är de som först kommer att känna av det ökade vedbehovet. Detta temanummer beskriver investeringarna, vedbalansen, utmaningarna med mera. Läs mer på sidan 2.

BANKEN ANALYSERAR MARKNADEN:

2 TEMAARTIKEL

- Räcker skogen?
- Utbyggnaden motsvarar en ökad avverkning om 6-8 milj. m³fub
- Begränsad ökad avverkningspotential

4 5 KLASSISKA PÅSTÅENDEN OM SKOG

6 NEJ TILL SÄNKT SLUTAVVERKNINGSÅLDER

- Kommentarer från Sveriges två största markägare

7 MASSAMARKNADEN

- Sommarrally på massamarknaden

8 SÅGADE TRÄVAROR

- Kina driver trävarumarknaden

9 TIMMER OCH MASSAVED

- Massaveden blir allt hetare
- Sågad fura pressar taltimret

10 TIPS TILL SKOGSÄGARNA

- Göteborg får en ny skogsspecialist-Johan Rådberg.
- Fortsätt att röja tidigt och hårt.

11 KÄNDA PROFILER GER SIN SYN PÅ VIRKESMARKNADEN

- Anders Ek, SCA Timber Supply: "Fortsatt positiv men mycket volatil trävarumarknad."

12 FASTIGHETSMARKNADEN

- Lokala överhettningstendenser i Sydsverige

13 RÄNTA & VALUTA

Här kommer ett nytt nummer av nyhetsbrevet Skog & Ekonomi där vi serverar aktuell information från kända aktörer inom näringen, ger handfasta tips till dig som skogsägare och presenterar en ekonomisk analys av läget för skog och skogsprodukter. För dig som ännu inte är prenumerant, anmäl dig på www.danskebank.se/prenumeration

TEMAARTIKEL

FIBERJAKTEN HAR BÖRJAT – RÄCKER SKOGEN?

Frågan – ”räcker skogen?” – är en sliten och ganska ointelligent rubrik i skogssammanhang.
– Självklart räcker skogen. Frågan är snarare till vilket pris och till vad skall skogen räcka? I detta nummer skall vi belysa att skogen är en begränsad resurs och reda ut vilka utmaningar som skogens intressenter står inför. Dessutom skall vi försöka att vidimera eller slå hål på ett antal klassiska påståenden angående den svenska skogsresursen.

Skogsindustrin investerar 20 miljarder

För tre år sedan såg framtiden för svensk skogsindustri mycket mörk ut. Förändrade mediavanor gjorde att vi fick en nedläggningsvåg om cirka 1,2 miljoner årston, framför allt grafisk papper, i Sverige samt nästan lika mycket i Norge. Risken var uppenbar för en nedmontering av infrastrukturen för vedens distribution från skog till industri. En utveckling som skulle gett stora konsekvenser för den redan hårt drabbade svenska landsbygden.

Svensk skogsindustri ville tydligen något annat än att bara lägga sig ned och ge upp. Krisen har istället förbytts till en investeringsboom inom framför allt massa och kartong. Totalt räknar vi till tolv större expansionsinvesteringar med ett samlat värde på över 20 miljarder kronor, se tabell 1. Södras expansionsprojekt i Värö och Mörrum samt SCAs utbyggnad i Östrand

är de största. Totalt beräknar vi att massakapaciteten i Sverige kommer att öka med cirka 1 miljon årston under de kommande fyra åren, en ökning med omkring 9 % jämfört med idag.

Massavedsbehovet ökar med 5 miljoner m³fub

Frågan är hur detta kommer att påverka den svenska fiberbalansen. Om vi antar en åtgång på omkring 5 kubikmeter massaved för att producera ett ton blekt sulfatmassa bör dessa investeringar leda till att fiberförbrukningen i den svenska industrin ökar med cirka 5 miljoner kubikmeter när den nya kapaciteten nått full produktion omkring år 2020. Givet att den svenska skogen idag, med hjälp av en del import, genererar omkring 35 miljoner kubikmeter massaved per år så utgör ökningen en signifikant förändring. För att kunna täcka ett ökat vedbehov om 5 miljoner kubikmeter utan att fördelningen mellan timmer, massaved och sågflis förändras samt att nettoimporten inte ökar, beräknar vi att det totala uttaget ur den svenska skogen skulle behöva öka med drygt 8 miljoner m³ fub/år. Detta innebär en ökning om 11 %, jämfört med idag.

Nedläggningar kompenserar inte ökningen

En högst trolig utveckling är att en viss kapacitet av framförallt integrerade tryckpappersbruk kommer att stängas ned på sikt. Utgår vi från det av oss framräknade behovet på 5 miljoner kubikmeter massaved så skulle det motsvara omkring 2 miljoner ton mekanisk massa (CTMP). Detta motsvarar då, i princip, hela efterfrågan från den svenska tidningspappersindustrin (produktion 1,2 miljoner ton 2015) samt en stor del av den trähaltiga tryckpappersindustrin (1,7 miljoner årston). Att nedläggningar på tryckpapper kraftigt skulle reducerat det ökade behovet är därmed inte troligt. Troligast är att det blir en kombination av ökad avverkning, ökad import och nedläggningar av integrerade pappersbruk.

Tabell 1. Större expansionsinvesteringar i den svenska pappers- och massaindustrin

Bolag	Bruk	Kvalitet	Kapacitetsökning (årston)	Investeringskostnad (SEK)	Investeringsfas
Södra	Mörrum (steg 1)	massa	45 000	700 miljoner	Uppstart 2016
Södra	Värö	massa	250 000	4 miljarder	Uppstart 2017
Södra	Mörrum (steg 2)	massa	45 000	1 miljard	Uppstart 2017
Södra	Mönsterås	massa	okänd	100 miljoner	-
Holmen	Iggesund	BSKP	50 000	Cirka 0.5 miljarder	Uppstart 2016
BillierudKorsnäs	Gruvön	liner	40 000	180 miljoner	Uppstart 2016
BillierudKorsnäs	Skärblacka	säckpapper	20 000	260 miljoner	Uppstart 2016
BillierudKorsnäs	Rockhammar	CTMP	60 000	okänd	Uppstart 2017
BillierudKorsnäs	Frövi	kartong	100 000	900 miljoner	Uppstart 2017
Metsä Board*	Husum	kartong	400 000	1.6 miljarder	Uppstart 2016
Rottneros	Vallvik, Rottneros	massa	115 000	800 miljoner	Långsiktig plan
SCA	Östrand	massa	450 000	7.8 miljarder	Uppstart 2018
BillierudKorsnäs	Gruvön	kartong	500 000	Cirka 5-7 miljarder	Förstudie pågår

*Metsä Board bygger om en existerande pappersmaskin som idag har kapacitet om 180.000 årston

Källa: Bolagsrapporter, RISI, Danske Bank Markets

Mer skog än någonsin – men ...

Sverige har totalt cirka 23 miljoner hektar produktiv skogsmark och sen ytterligare cirka 4,8 miljoner hektar skogb eklädda impediment (skogsb vuxen mark med låg produktion). Då impedimenten sedan lång tid är undantagna från skogsbruk koncentrerar vi oss på den produktiva skogsmarken. Där står i dag en volym om cirka 3 miljarder m³sk. Skogen växer årligen med cirka 120 miljoner m³sk varav vi avverkar cirka 90 miljoner, se figur 1. Tillväxten är alltså cirka 30 miljoner högre än avverkningen och vi avverkar därmed cirka 75 % av tillväxten. Vi har förstått att många beslutsfattare slutat läsa just här. Att avverka endast 75 % av tillväxten invagar ju läsaren i tron att vi har en stor mängd skog som bara står och väntar på att bli nyttjad till en mängd av samhällsintressen. Så är inte fallet. Arealen produktiv skogsmark som Sveriges skogsägare och staten avsatt för naturvårdsändamål har ökat kraftigt de senaste åren. Enligt Skogsstyrelsen beräkningar, utgör den idag en sammanlagd areal om knappt 3,8 miljoner hektar, eller hela 16,3 % av den produktiva skogsmarksarealen. Här inkluderas reservat, frivilliga avsättningar samt hänsynsytor som skogsägarna lämnar i produktions-skogen, se tabell 2.

Tabell 2. Arealer, 1000 hektar, naturhänsyn på produktiv skogsmark i Sverige

	Naturvård	Reservat	Frivilliga avsättningar	Hänsynsytor	Summa
Norra Norrland		486	543	449	1 478
Södra Norrland		105	319	538	962
Svealand		131	276	329	736
Götaland		100	197	302	599
Summa		822	1 335	1 618	3 775

Källa: Skogsstyrelsen

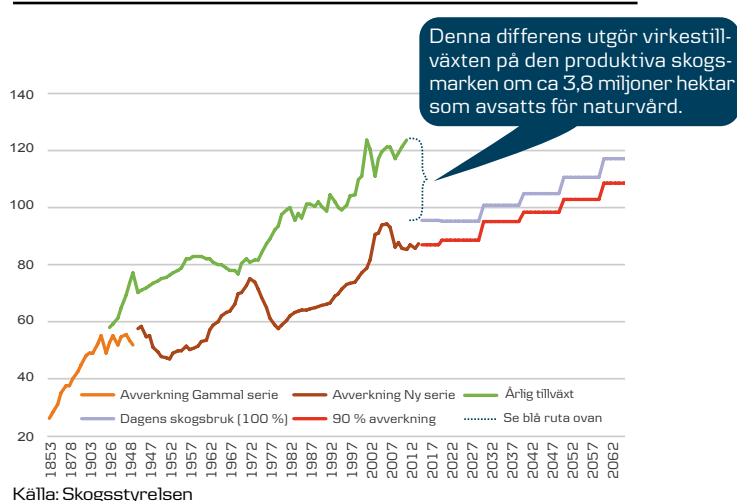
Begränsad ökad avverkningspotential

Enligt Skogsstyrelsens rapport SKA-15 (Skogliga Avverkningsberäkningar 2015) har man beräknat att den långsiktigt uthålliga avverkningsnivån under 2020-2029 ligger i intervallet 95-100 miljoner m³sk. Detta kan jämföras med dagens befintliga avverkning på cirka 90 miljoner, se figur 1. Läs också intervjun med Svante Claesson på sidan 4. Den stora ytterligare avverkningspotential som tycks finnas i skogen är till stor del en illusion – om vi inte agerar för möjliggöra en ökning av utnyttjandet. Detta genom ytterligare tillväxtfrämjande åtgärder som gödsling, förädling, etcetera.

Prishöjningar kommer att krävas

Med de redan planerade och startade industrisatsningar vi ser i Sverige kommer massavedsbehovet att öka med cirka 5 miljoner, vilket motsvarar en ökad avverkning om cirka 6-8 miljoner m³fub (7-9,5 milj. m³sk). I dessa tal har vi inte räknat med några industrinredläggningar. Det är högst sannolikt att vi kommer att se industrinredläggningar av framförallt tryckpappersindustri de kommande åren. Vi lägger oss därför i den nedre delen av intervallet och uppskattar den ökade avverkningen till cirka 7 miljoner m³sk. Detta gör att vi ligger i paritet med Skogsstyrelsens 100 % nivå, se figur 1.

Figur 1. Historisk tillväxt och avverkning samt framtida avverkningspotential enligt SKA-15. Miljoner m³sk.

Det första vi konstaterar är att den svenska veden rent teoretiskt räcker för dessa satsningar. Allt med grundförutsättningen att lagen om LSÅ (Lågsta Slutavverkningsålder) ändras, se separat artikel. Men dels ligger ökningspotentialen i norra Norrland och dels räcker skogen inte till så många andra önskingar som till exempel bioenergi, etcetera. Är det då rimligt att man kommer att kunna mobilisera denna ökning av avverkningen?

– Nej vi tror inte det. Även med prishöjningar på veden och en mängd olika åtgärder för att stimulera avverkningen så kommer vi sannolikt att se en ökad import. Dessutom kommer situationen att variera i landet. De områden som vi bedömer kommer att ha den tightaste virkesbalansen är Götaland och Norrlands kustland.

5 KLASSISKA PÅSTÅENDEN OM SKOG

Påstående 1:

Vi har aldrig haft så mycket skog som i dag!

✓ Det är korrekt.

Åtminstone sedan istiden har vi inte haft så mycket skog som i dag. Sedan 1970-talet har arealen skog varit relativt konstant medan både total volym och årlig tillväxt har ökat med hela 50 %. I dag är totalvolymen cirka 3 miljarder m³sk och den årliga tillväxten är cirka 120 miljoner m³sk.

Påstående 2:

Vi har aldrig avverkat så mycket skog som i dag!

✓ Det är korrekt.

Avverkningen har ökat med hela 50 % sedan slutet på 70-talet. Om vi bortser från åren efter Gudrunstormen så ligger avverkningen på den högsta nivån någonsin med cirka 90 miljoner m³sk/år.

Påstående 3:

Vi avverkar betydligt mindre än tillväxten!

✓ Det är korrekt.

Vi avverkar i dag cirka 75 % av tillväxten, eller cirka 90 av 120 miljoner m³sk.

Påstående 4:

Eftersom vi avverkar betydligt mindre än tillväxten har vi en mycket stor potential att öka utnyttjandet av skogen!

✗ Det är inte korrekt!

Skillnaden mellan avverkning och tillväxt ligger i huvudsak på områden som vi avsatt för naturvård. Virket på dessa områden är inte tillgängligt för avverkning.

Påstående 5:

Skogen räcker inte!

Detta är ett påstående som väcker fler frågor än det ger svar. Självklart kommer skogen alltid att räcka.

🔍 Frågan är till vad och till vilket pris skogen räcker.

Blir virket för dyrt kommer förbrukande industrier att stängas ned, ytterligare industrisatsningar att utebli och en ny balans uppstå.

SKOGSSTYRELSEN REDER UT BEGREPPEN

Svante Claesson, projektledare på **Skogsstyrelsen**, förklarar avverkningsberäkningarna.

I vår avverkningsberäkning SKA-15 har vi konstaterat att det fram till 2030 finns ett visst utrymme att öka den totala användningen av rundvirke om cirka 8 miljoner m³ fub, utan att förlita sig på ökad import. Utrymmet utgörs till ¾ av lövträd och härrör främst från norra Norrland. Vi bedömer därmed att, med nuvarande förutsättningar, den högsta hållbara avverkningsvolymen för perioden 2020-2029 kommer att ligga i intervallet 95-100 miljoner m³sk (cirka 80-85 milj. m³fub). Att jämföra med dagens avverkningsnivå cirka 90 miljoner m³sk (ca 78 milj. m³fub). Det är viktigt att poängtera att skogsbeståndet är relativt robust och att en viss överavverkning inte får några dramatiska effekter. Även i vårt alternativ där vi avverkar 10 % över basnivån så kommer avverkningen att kunna fortsätta öka efter år 2030.

Det ökade avverkningsutrymmet härrör huvudsakligen från den beräknade klimateffekten samt till viss del från nuvarande och kommande trädförädlingsvinster. Jag vill dock understryka att klimateffekterna är mycket osäkra, dessutom har vi inte räknat med eventuella negativa klimateffekter, som exempelvis stormskador (p.g.a. kortare tjälperiod), insekter, svamp och försommartorka.

Mot denna bakgrund vill jag ändå sammanfatta att vi har ett väldigt gott läge i de svenska skogarna, med hög tillväxt där vi varaktigt kan ta ut stora virkesvolymer. Nuvarande lagstiftning kring "lågsta slutavverkningsålder" behöver dock ses över om vi skall avverka tillväxten.

När det gäller ålder så ser vi en strukturförändring. På den mark som brukas får vi en avsevärd minskning av slutavverkningsåldrarna, medan på mark som undantagits från skogsbruk blir skogen allt äldre. När steget in i bioekonomin nu brådskar på grund av klimatförändringen gäller det att hålla två tankar i huvudet samtidigt. Dels att vi inte i onödan begränsar virkesuttaget, det är ju inget självändamål att fortsätta öka virkesförrådet. Dels att det finns andra nyttigheter från skogen som behöver gammal skog som rennäring, friluftsliv, biologisk mångfald, etcetera, avslutar Svante.

Bioenergin vill också ha sin del av skogskakan

Sverige har politiska ambitioner om en "fossiloberoende fordonsflotta 2030" och "ett fossilfritt samhälle 2050". Frågan är om skogen räcker till en kraftig ökning av bioenergidelen från skogen?

- Nej, det ser vi inte att den gör utan ambitiösa satsningar på GROT (Grenar Ris Och Toppar). De senaste tre åren har denna verksamhet till stor del monterats ned. Orsaken är låg lönsamhet skapat av sopförbränning, lågt elpris, milda vintrar, etc. Detta är ett monument över den politiska kortsiktighet som finns vad gäller svenska satsningar på förnyelsebar energi. Nu gäller det att rädda det som räddas samtidigt som det satsas på såväl teknik som infrastruktur för att omhänderta GROT på ett effektivt och miljövänligt sätt. Inte minst i norra Norrland där den största potentialen finns.

Det finns också en stor potential i förädling industrins svartlut till fordonsbränsle. Men även här krävs långsiktiga politiska riktlinjer för att industrin skall våga satsa på detta. Dessutom används energin i svartluten på industrin i dag och den måste då ersättas med exempelvis GROT.

Importen från Norge ökar

I dag importerar vi cirka 7,8 miljoner m³fub, mestadels massaved. Eftersom det sker minst lika stora industrisatsningar i Finland och även i Ryssland tror vi att ytterligare import österifrån är utesluten. Svensk industri får rikta blickarna mot Baltikum i viss mån, men framförallt västerut. Det är i Norge, med tyngdpunkt på norska Vest- och Sörlandet, vi ser en tydlig potential för ökad export till Sverige. Den nuvarande norska exporten av massaved till Sverige om cirka 2 miljoner m³fub har gått rakt över gränsen från Östnorge till svensk industri i Mellansverige. Vill man göra en kraftig ytterligare ökning av exporten till Sverige måste det sannolikt ske genom infrastruktursatsningar i vägar, järnvägar och hamnar på den norska syd- och västkusten. Detta kommer dock inte att bli något billigt virke för svensk industri. Det billigaste virke är och förblir på hemmaplan.

Politiska beslut om ökad avsättning till naturvård

Politiskt finns det redan i dag ett etappmål tagit i Riksdagen 2014 om ytterligare avsättning av 150 000 hektar skogsmark i formella skydd och 200 000 hektar skogsmark i frivilliga avsättningar för att värna biologisk mångfald. Om vi enas om att den svenska skogen är en begränsad resurs så måste vi också konstatera att det finns en konflikt mellan naturvårdsintressena och de som ser skogen som en viktig del i klimatarbetet och Sveriges omställning till ett fossilfritt samhälle. Vi har frågat två personer som studerat denna problematik länge, se nästa kolumn.

Sören Petersson
VD, Holmen skog
www.holmen.se

Aktiv naturvård

Med klimatavtalet i Paris där skogens avgörande roll för ett fossilfritt samhälle förtydligades, så är min känsla är att vi nu står inför ett viktigt vägval. Ju mer skog vi brukar – ju större blir själva klimatnyttan. Samtidigt har vi målet att bevara den biologiska mångfalden. Historiskt har modellen för att bevara biologisk mångfald varit att undanta arealer helt från skogsbruk. Den modellen står ju i direkt konflikt med det som krävs för att nå klimatmålet. Vi är nu i ett läge där vi avsatt en stor andel av skogsmarken för naturvård. Från politiskt håll finns det ändå starka krafter för att avsätta ytterligare arealer. För mig borde målet inte vara avsatt areal, utan insatserna borde istället inriktas mot det egentliga målet: att bevara alla naturligt förekommande arter i skogslandskapet. Genom aktiva åtgärder på redan avsatt areal kan vi förstärka och utveckla naturvärden. Det kan exempelvis innebära bränning eller bortgallring av gran i lövdominerade områden. Med ett sådant synsätt kan vi nå både klimatmål och bevarad biologisk mångfald.

Tomas Thuresson
Principal, Pöyry Management Consulting, Sverige
www.poyry.se

Målkonflikt

Med redan beslutade utbyggnader inom skogsindustrin i Sverige kommer virkesförbrukningen att öka, det i en situation när virkesbalansen är relativt tigt. Hur stor ökningen blir beror på vilka eventuella industrinedläggningar vi kommer att få se. De senaste 60 åren har virkesförbrukningen ökat med cirka 0,6 milj. m³fub/år. Skulle vi se samma ökningstakt framöver, får vi antingen öka virkesproduktionen, dra ned på framtida hänsynsambitioner eller öka importen. Vi har en målkonflikt där miljöfrågan är mycket större än naturvårdsfrågan. I miljöfrågan så ingår att ersätta icke förnybara material och bränslen med förnyelsebara. Vi får inte blunda inför att det finns denna konflikt mellan den generella miljöfrågan och den snävare naturvårdsfrågan. Med ökad avsättning och ökade inskränkningar av skogsmark för naturvård så är virkesbalansen så pass snäv att man inte kan undgå konflikt.

Lägsta slutavverkningsålder hämmar avverkningen
Skogsstyrelsens analys om möjlig avverkning i SKA-15 har inte tagit hänsyn till lagen om Lägsta Slutavverknings-Ålder (LSÅ). Detta innebär att om inte denna lagstiftning omarbetas så kommer virket inte att räcka till industrins behov. Orsaken är den "ålderssvacka" vi har i svensk skog, läs Skogs & Ekonomi nr 4, 2015. Med mycket stor förvåning noterar vi därför att första steget till en övergripande förändring av LSÅ avslogs av Skogsstyrelsens egen styrelse i februari 2016. Frågan gällde då att harmonisera lagen över landet. I dag har de fyra nordligaste länen 5-10 år högre slutåldrar än man har i övriga Sverige på samma bonitet. Det vill säga en bonitet på 5 m³sk/ha, år värderas lägre i Västernorrland än i Gävleborgs län. Skogsstyrelsens tjänstemän som hade utrett frågan föreslog att man skulle harmonisera lagstiftningen och sänka slutåldrarna i norr till övriga Sveriges nivå. Friluftsförbundet, Rennäringen, SNF och WWF var negativa till ändringen.

Frågan bordlades två gånger för att därefter avslås av styrelsen med motiveringen: **"Skogsstyrelsen har beslutat att inte sänka lägsta tillåtna ålder för avverkning i de fyra nordligaste länen. Skälet är att det inte kan uteslutas att det uppstår negativa effekter för rennäringen som behöver tillgång till äldre skogar."**

Vi är förvånade över utslaget och de konsekvenser som detta kan få. Dels kommer Sverige inte att kunna utnyttja sin skogliga resurs och avverka tillväxten på den skog som inte avsatts för naturvårdsändamål. Dels uppfattar vi det som mycket kontraproduktivt gentemot motiveringen till avslaget.

Vår bedömning är att avslaget kommer att skynda på avverkningen av gammal skog eftersom man inte har några alternativ samtidigt som det blir en suboptimering för skogsägarna.

Bestånden prioriteras efter lägsta förräntning

Den rationelle skogsägaren prioriterar slutavverkningsbestånden utifrån deras förräntning. Ju lägre förräntning - ju tidigare avverkning. Den gamla skogen är oftast gles, har låg kvalitet och står ofta på låga boniteter. Även om tillväxten där är låg så är också värdet lågt och därmed har dessa bestånd ofta en högre förräntning än betydligt yngre bestånd, som visserligen har högre tillväxt men också betydligt högre värde. Den rationelle skogsägaren prioriterar därmed sällan de allra äldsta bestånden för avverkning, så länge man har möjlighet att ta täta, yngre bestånd.

FÖRETRÄDARE FÖR SVERIGES TVÅ STÖRSTA MARKÄGARE KOMMENTERAR AVSLAGET

Per-Olof Wedin
VD, Sveaskog
www.sveaskog.se

Jag ställer mig högst frågande till flera delar i detta beslut. Först förstår jag inte logiken med att vi har olika slutåldrar över landet. Boniteten borde avgöra slutåldern oberoende av var marken ligger i landet. När det gäller beslutet så reagerar jag mot motiveringen *"Det kan inte uteslutas att det har negativa effekter för rennäringen som behöver tillgång till äldre skogar"*. *"Det kan inte uteslutas"* är en ytterst svepande motivering och tillämpar man ett sådant synsätt på fler områden så kan man inte genomföra förändringar över huvud taget. Till sist ställer jag mig högst tveksam till nyttan med beslutet om man vill bevara äldre skogar. Om förslaget hade gått igenom så hade markägarna haft fler yngre bestånd att välja på när man prioriterade avverkningarna. När vi inte fick någon förändring så fokuseras ju dessa just till den äldsta skogen.

Ulf Larsson
VD, SCA Forest Products
www.sca.com

Avslaget är ologiskt eftersom man därmed tillämpar olika standarder i norra och södra Sverige. Vad som blir än mer egendomligt är att man därmed ökar trycket på en knapp resurs, äldre skog i norra Sverige. Vi skulle kunna hitta bättre lösningar i balansen mellan virkesförsörjning och naturhänsyn med mer flexibilitet när det gäller lägsta ålder för slutavverkning.

$$\text{BESTÅNDETS FÖRRÄNTNING} = \frac{\text{BESTÅNDETS VÄRDETILLVÄXT}}{\text{BESTÅNDETS TOTALA VÄRDE}}$$

MASSAMARKNADEN

Oskar Lindström
Skogsanalytiker på Danske Bank
Markets Sverige.
www.danskebank.com

Sommarrally på massamarknaden

Kan vi stå inför en vändning uppåt för massapriset över sommaren? Det brukar inte vara fallet men efter en längre tid med stabila priser på långfiber massa ser det ut som att producenterna lyckats få igenom mindre prishöjningar och att mer kan vara på väg. Även på kortfibermarknaden pratas det allt mer om att priserna nu närmat sig botten.

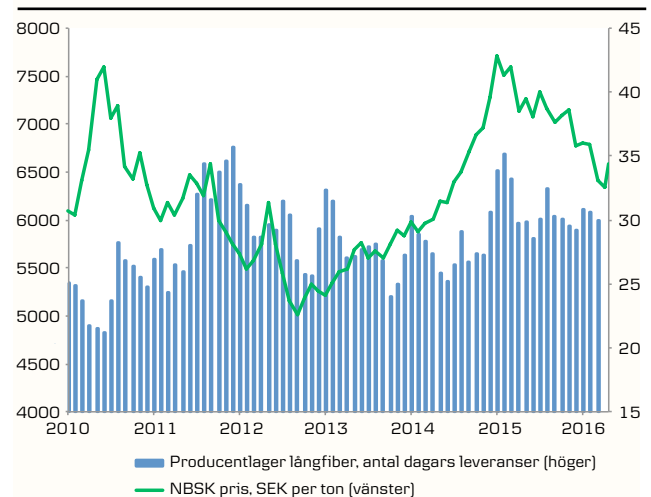
Vad säger vi om detta trendbrott?

Förra året föll långfiber massapriserna snabbt från \$930/ton i början av året till under \$800 i slutet av året där de, i stort sett, legat kvar. Efter att producenterna misslyckats med prishöjningen till \$810 i april, rapporterar flera att man lyckats med höjningar på \$5-10 i maj. (Efter höjning ligger FOEX spotpris, i mitten av maj, på \$795.) Än så länge är det endast en kanadensisk producent hakat på Metsä Fibers annonserade prishöjning till \$830. De flesta verkar dock överens om att spotpriserna kommer att fortsätta stiga i maj och juni. Kortfibermarknaden har sett en kraftig nedgång under våren, men nu kommer signaler på att botten kan vara nådd och flera bolag har annonserat prishöjningar på \$20-30 för juni.

Även om signalerna indikerar ett trendbrott är vi skeptiska till uthålligheten i vändningen. Vi tror därför inte på en återgång till prisnivåer över \$900 som vi såg under 2014. Dels verkar det positiva momentum vi ser i marknaden främst drivas av starkare efterfrågan från kinesiska köpare. Dessa behöver bygga lager inför producenternas underhållsstopp under sommaren. Under första kvartalet ökade Kinas import av massa med 3,2 % jämfört med samma period förra året. För långfibrig massa var dock ökningen hela 11,7 %. Dels är vi skeptiska till ett prisrally för långfibern av den enkla orsaken att prisskillnaden mellan den dyrare långfibern och den billigare kortfibern ökat kraftigt. Detta tack vare de senaste månadernas prisfall på kortfiber. Skillnaden ligger nu strax över det historiska genomsnittet på \$100 per ton, jämfört med som lägst \$13 i början av året, se figur 3.

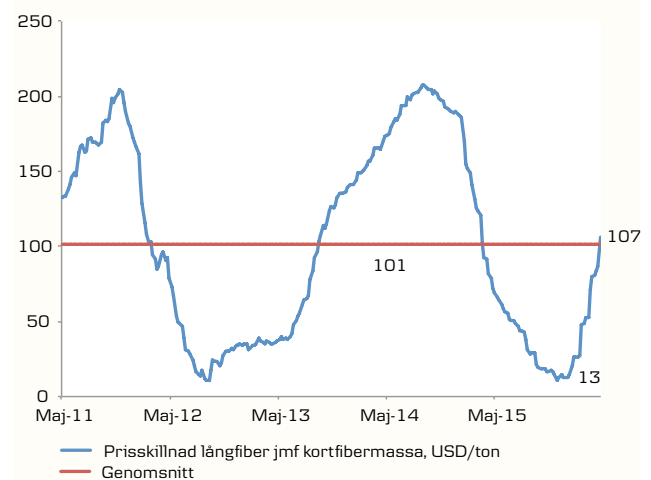
Den främsta anledningen till att vi är skeptiska till ett längre massaprisrally är dock mängden ny kapacitet som är på väg ut på marknaden. Bara inom långfiber massa beräknar vi att det finns påbörjade projekt motsvarande 2,7 miljoner årston de kommande åren (2016-2020), motsvarande 11 % av den globala långfiberkapaciteten (inklusive både NBSK, SBSK och övriga).

Figur 2. Barrsulfatmassa, pris och producentlager

Källa: RISI, Bloomberg, Danske Bank Markets

Figur 3. Prisskillnad för långfiber jämfört med kortfiber massa (USD/ton)

Källa: Bloomberg, Foex, Danske Bank Markets

BANKEN ANALYSERAR TRÄVARUMARKNADEN

Trävarumarknaden repar sig långsamt

I januarinumret av Skog & Ekonomi prognosticerade vi, med viss vanda, att trävarumarknaden hade bottnat och att granpriserna skulle gå upp försiktigt under senvåren samt att furan skulle följa med senare. Det visade sig att granpriserna steg redan första kvartalet med uppemot 100 kr/m³, medan furan fick mycket marginella prisjusteringar. Nu verkar dock prisökningstakten ha stannat av, men allt tyder ändå på att trävarumarknaden har vänt, långsamt men uppåt.

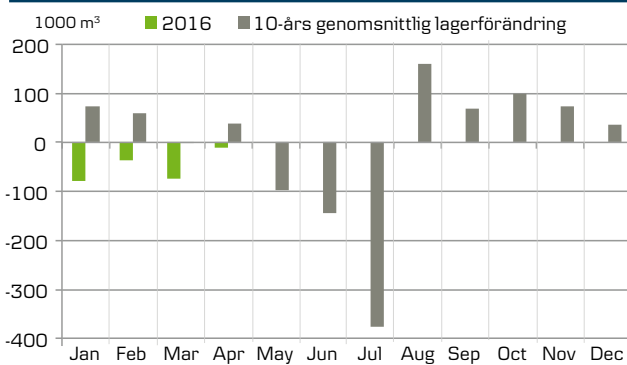
I dollar- och pundmarknaderna raderade valutorna prisuppgången under första kvartalet, men sedan april har pundet stärkts och sedan starten av maj har dollarn stärkts vilket borgar för att sågverken får glädje av prishöjningarna, se valutafigur på sista sidan.

Minskade lager

Lagervolymererna av sågad vara har minskat under var och en av de tre första månaderna. Detta är helt unikt och vad vi vet har det inte skett i modern tid. Det normala är att lagren stiger under första kvartalet, för att sedan minska, se figur 4.

Sågproduktionen har minskat marginellt under det första kvartalet, jämfört med samma period 2014 och 2015. Det finns dock en oro för att sågverken "kör på" över semestern om lönsamheten och timret finns där. Balansen mellan utbud och efterfrågan är fortfarande bräcklig.

Figur 4. Månadsvis förändring av trävarulagret i Sverige

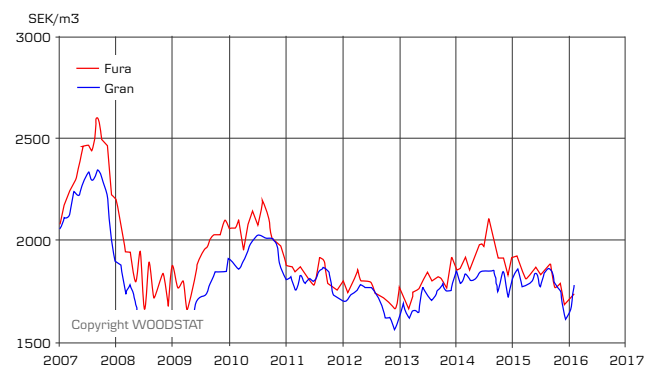
Källa: Skogsindustrierna

Granpriset har kört om furan

Vi har flera gånger tidigare flaggat upp för problematiken med det successivt urholkade värdet på furuträvaror. Trenden har varit att granpriset hela tiden knapar in på furan. Nu har det historiska hänt. Det genomsnittliga exportpriset på gran har passerat furupriset, se figur 5. Självklart är detta genomsnittlig export-

statistik som inte skall övertolkas och naturligtvis betalas högkvalitativ furan fortfarande betydligt bättre än gran. Tyvärr är trenden tydlig, antalet köpare som är beredda att betala ett stort prispåslag för den nordiska kvalitetsfuran minskar.

Figur 5. Genomsnittliga exportpriser för sågade trävaror gran och furu.

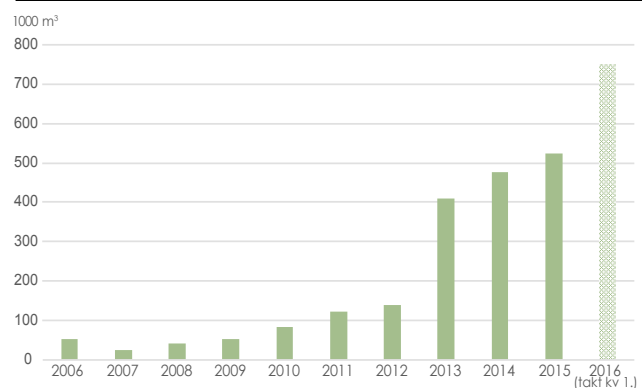

Källa: Woodstat

Kina är det stora utropstecknet

Alla i trävarubranschen pratar nu om Kina och den formidabla köplust som de kinesiska trävaruköparna visat under det första kvartalet. Det är till stor del de som påverkat marknaden och prissättningen. Under det första kvartalet så steg exporten markant till Kina från Sverige. Årstakten under första kvartalet låg på 800 000 m³ sågat, se figur 6. Kineserna har av tradition ett ryckigt köpbeteende och vi skall inte förutsätta att denna takt håller i sig under året. Ändå vågar vi påstå att Sverige med största sannolikhet kommer att passera drömgränsen 1 miljon m³ till Kina inom de närmaste åren. Allt talar för att Kinas import av trävaror ökar dramatiskt de kommande åren. Läs intervjun med Skogsindustriernas marknadsanalytiker Magnus Niklasson på nästa sida.

Figur 6. Svensk trävaruexport till Kina. Kvartal 1, 2016 omvandlat till årstal. OBS: Ingen prognos.

Källa: SCB, Skogsindustrierna

Magnus Niklasson
Marknadsanalytiker
Skogsindustrierna
www.skogsindustrierna.org

Min tro är att Kina även i framtiden kommer att påverka trävarumarknaden mer än något annat land. Kina tar nu tag i sina miljöproblem och förbjuder, i princip, all avverkning i naturskogar. Enligt kinesiska företrädare kommer detta att minska tillgången av inhemskt sågtimmer med cirka 50 miljoner m³, varav cirka 70 % är barr. Det är svårt att tolka effekterna för Kinas importbehov av trävaror, men en ökning på uppemot 15 miljoner m³ till 2020 känns inte orimligt. Notera då att redan idag importerar Kina nästan 18 miljoner m³ trävaror.

Kina har också tagit fram en träbyggnadsstandard för flerfamiljshus vilket är stort för en nation som normalt bara bygger i sten och stål. Dessutom säger man att 30 % av byggandet skall vara prefabricerat år 2020-2025. Om vi leker med tanken att endast 1 % av detta skulle bli i trä så innebär det ändå cirka 5 miljoner m³. I Kina blir det ofattbart stora tal och därmed mycket stora möjligheter för trä, inte minst nu när medelklassen och därmed miljötänkandet ökar.

TIMMER OCH MASSAVED

Massaveden blir allt hetare

Med de stora industrinvesteringar som sker i Östersjöregionen, så kommer massaveden att bli allt mer attraktiv, se temaartikel sidan 2. Vi får signaler att både Södra och SCA vidtar åtgärder för att säkra marginalkvantiteter i såväl Sverige som utomlands, vilket är helt naturligt. I nästa steg kommer stimulansåtgärder för att exempelvis öka gallringsaktiviteten. Södra är där redan nu med sin gallringspremie. I tredje steget kan vi räkna med att sågverkens cellulosafälls ökar i attraktivitet. Många sågverk har under en period pressats hårt av låga flispriser eller till och med haft problem att bli av med flisen. Det kommer snart att vara ett minne blott. I sista fasen kommer breda prishöjningar på massaved i allmänhet. Det sista steget vill en kommersiell aktör avvakta med så länge som möjligt. Det slår blint på hela virkesfångsten och blir väldigt kostsamt.

Mot denna bakgrund räknar vi med höjda massavedspriser generellt på några års sikt. Höjningarna kommer att ske regionalt och södra Sverige är sannolikt först ut eftersom den nya Våröfabriken skall startas någon gång efter sommaren.

Vi vill dock tydligt understryka att för tillfället är virkesmarknaden välförsörjd på såväl massaved som timmer i hela landet. Det finns därför ingen anledning att förvänta sig snabba och stora prisförändringar.

Sågverken är ovanligt nöjda med försörjningen

Vi får inga signaler om sågverk som har generell brist på timmer. Det är visserligen vår och då brukar försörjningen vara god, men ändå är sågverken ofta nervösa. Uppenbarligen har kontraktering och avverkning flutit på bra under vinter och vår. Det finns en gryende optimism bland många sågverksföreträdare om en bättre konjunktur och därmed en bättre lönsamhet. Något utrymme för att höja timmerpriserna finns dock inte. Sågverken har haft negativa eller lövtunna marginaler under en lång tid och behöver en återhämtningsfas.

Enligt vår åsikt skulle inte du som skogsägare vara betjänt av höjda timmerpriser i detta läget. Det skulle bara driva på konsolideringen av sågverksbranschen ytterligare. Visserligen tror vi att en konsolidering är nödvändig, men man kan inte blunda för att de höga timmerpriserna, framförallt i södra Sverige, är en effekt av stenhård konkurrens i en fragmenterad bransch.

Sågad fura pressar talltimret

Sågad kvalitetsfura tappar mark generellt i marknaden. När Kina, som är en typisk köpare av högkvalitativ gran, är dragloket i marknaden accentueras detta ytterligare. Allt brukar gå i vågor så därför tror/hoppas vi att furan får någon form av positiv rekyll senare i konjunkturcykeln. Vårt generella råd är därför att i nuläget prioritera ned avverkning av stora talldominerade slutavverkningsbestånd.

TIPS TILL SKOGSÄGARNA

Göteborg får en ny skogsspecialist!

För att stärka bevakningen av marknaden och öka vår service till privatpersoner och yrkesfolk i branschen har Danske Bank anställt en ny skogsspecialist i västra Sverige.

Johan Rådberg är jägmästare och civilekonom och har tidigare arbetat med skoglig rådgivning, skogsekonomi och fastighetstransaktioner. Från och med april finns han på banken i Göteborg. Johan analyserar marknaden och ger följande råd till skogsägarna i södra Sverige:

Södra Sverige

Södra investerar i ökad massacapacitet och Derome satsar på ny husfabrik - glädjande nyheter som ingjuter hopp om en ljus framtid för Sydsvenska skogsägare.

- Passa på att röja i lövrika områden, även när växtligheten står i full skrud. Då upplevs bestånden tätare och röjningen blir hårdare vilket lägger grunden för god diametertillväxt samt snö- och stormsäkerhet. Hur ofta står man inte på älgpasset och konstaterar att röjsågen måste fram igen efter föregående års slyröjning?
- Vi kan skönja en ljusning vid horisonten för massavedspriset och därför börjar det bli läge att öka gallringsaktiviteten så smått. Håll fortfarande fokus på tidiga gallringar. Gå inte i fällan att låta prisläget hämma en klen gallring och därmed beståndets framtid.
- Stor försiktighet bör iaktas i missköta gallringsbestånd. Storm- och snöskador är överhängande om dessa bestånd gallras enligt standardmallen. Vid behov konsultera din lokala virkesköpare för att anpassa åtgärder och rädda det som räddas kan.
- Vettig prisnivå på timmer, men prioritera övermogen och stormskadad skog med dålig produktion. Ha dessutom koll på granbarkborreskador. De finaste bestånden däremot, särskilt med mycket tall, gör man klokt i att avverka när priset är på topp, även om det kan dröja.
- Skatteoptimera! Få åtgärder har så stor betydelse för lönsamheten på gården som resultatplanering. Ta vid behov hjälp av sakkunnig, det är välinvesterade pengar och kom ihåg att det går att begära omprövning av deklarationen fem år tillbaka om det visat sig att man gjort fel och därmed betalat för mycket skatt.

Mellansverige

Som ni läst i detta nyhetsbrev så tror vi på långsiktigt förbättrade massavedspriser. Detta gäller framförallt Mellansveriges östra områden som påverkas av såväl det nystartade Värtaverket i Stockholm som SCAs Östrandssatsning. I västra Sverige tror vi fortsatt att importen från Norge kommer att dämpa prisökningstrycket.

För sågverkens del ser vi inga noterbara regionala förändringar.

- Fortsätt att röja tidigt och hårt. Överväg också att röja i lite äldre ungskogar för att skjuta fram gallringstidpunkten.
- Fortsätt med tidiga gallringar även om de går med förlust. Förlusten är fortfarande liten i förhållande till den framtida värdeökningens vinsten för beståndet.
- Undvik sena eller grova gallringar framförallt med talldominans.
- Vid slutavverkning prioriterar du grandominerade bestånd. För tallbestånd skall du säkerställa ett vettigt pris från sågverket innan avverkning.

Norra Sverige

För norra Sveriges del så är det framförallt den östra kustregionen som kommer att påverkas av en hetare massavedsmarknad från både Sverige och Finland. Dessutom kan det dröja något år eller två. Vi råder dig därför att inte vara allt för strategisk när det gäller gallringen. Sköt din skog enligt plan. När det gäller slutavverkning så bör du prioritera grandominerade bestånd.

- Prioritera röjning och røj hårt när bestånden passerat betningsfri höjd.
- Fortsätt med klana gallringar. Klana gallringar är en investering.
- Undvik grövre gallringar, speciellt med stor talldominans.
- Vid slutavverkning bör du, om möjlighet finns, prioritera ned talldominerade bestånd om du inte säkerställt ett vettigt pris hos sågverket.

KÄNDA PROFILER GER SIN SYN PÅ VIRKES-MARKNADEN

Anders Ek
VD, SCA Timber Supply
www.sca.com

Trävaror: Hösten 2015 var sämre än på länge, framförallt för furan.

Vid årsskiftet bottnade det och sedan dess är marknaden bättre än vad vi förväntat oss. Det som förvånade var den snabba vändningen i Kina där man ökade importen med uppemot 800 000 m³ i början på året. Huvuddelen av denna import kom från ryska Sibirien som då drog sig bort från Nordafrika och framförallt Egypten. Den egyptiska marknaden var då underköpt och vi har nu upplevt en period där köparna rivit varorna ur händerna på finska och svenska sågverk. Framöver kommer marknaden att vara fortsatt positiv men mycket volatil. Kina växer fram som en världsspelare som kommer att styra trävarumarknaden. **Timmer och massaved:** Vi ligger i ett område med vet-tig råvarubalans och jag tror på en lugn marknad det närmaste halvåret.

Olle Berg
Marknadsdirektör, Setra
www.setragroup.com

Trävaror: Första kvartalet var bra med prishöjningar på framförallt granvaror. Valutorna var dock emot

oss och resultateffekten för sågverken är inte självklart positiv. Jag upplever att marknaden för gran är stabil medan furan inte är på fast mark ännu. Jag hade förväntat mig en tydligare prisuppgång när vi nu är inne i försommaren, men den lyser med sin frånvaro.

Kina är det stora utropstecknet med ökad import där svenska och finska sågverk tar marknadsandelar från Kanada som nu fokuserar på det ökade byggandet i USA. Än så länge är det framförallt gran av hög kvalitet som vi skickar till Kina. Där används den till möbler och komponenter. Vi måste bli bättre på att framhäva vår nordiska kvalitetsfura.

Timmer och massaved: Som jag förstår så har både sågverken och fiberindustrin gott om ved för tillfället.

Anders Dahlqvist
Virkeschef, Sveaskog
www.sveaskog.se

Virkesmarknaden: Som virkes-handlare är vi just nu inne i en ganska stilla period. Det finns gott

om virke och det händer lite på prissidan. Jag är lite förvånad över det starka timmerflödet vi sett, men uppenbarligen har det inte funnits några förväntningar på prishöjningar hos skogsägarna. Sågverken är därmed välförsörjda för tillfället och håller mycket hög produktion. Efter en sådan här period brukar skogsägarna dra ned på avverkningen. Därför kan läget vara helt annorlunda i höst. Slutavverkningarna drar ut massaveden, så att även fiberindustrin är välförsörd. Det börjar dock märkas att man nu startat mobiliseringen inför det ökade vedbehovet i områdena runt de stora massautbyggnaderna. Detta kommer att påverka priset framöver.

Timmer och massaved: Jag ser inga prishöjningar från nu fram till i höst på varken timmer eller massaved.

GÅRDSÄGARPAKETET

Gårdsägarpaketet - för dig som äger skog och jord

En banktjänst skraddarsydd för dig som äger en skogs- eller lantbruksfastighet. Gårdsägarpaketet är utvecklat för att göra gårdslivet enklare, tryggare och förmånligare. Läs mer om Gårdsägarpaketet på vår hemsida www.danskebank.se.

I Gårdsägarpaketet ingår:

- ✓ Gårdskonto
- ✓ Gårdskort
- ✓ Gårdsägarforum
- ✓ Förmåner
- ✓ Internetbank
- ✓ Och mycket mer ...

FASTIGHETSMARKNADEN

Lokala överhettningstendenser i Sydsverige

Skogsfastighetsmarknaden fortsätter sin prisökning i Sydsverige, se figur 7. Där kan vi nu skönja tydliga överhettningstendenser på enskilda objekt. Prisspridningen i Sydsverige är rekordstor. Orsaken till varför skogsmarken betalas så olika för fastigheter som till synes är likvärdiga, är svår att förklara. De enskilda spekulanterna sätter uppenbarligen sin egen prisnivå på en marknad som är mycket lokal. Inte så sällan är man beredd att betala ett tydligt överpris bara för att få ett objekt som ligger i ett visst område, gränsar till den befintliga fastigheten eller har egenskaper som appellerar på en viss köparkrets. Är det då flera som har samma önskan så kan det dra iväg.

I norra Sverige går däremot marknaden fortsatt sidleds utifrån vad man kan läsa i Lantmäteriets pinfärska prisstatistik, se figur 7. Vår känsla är dock att dessa snittpriser långt ifrån säger allt. Vi upplever ett mycket stort intresse, framförallt för större, väl sammanhållna och välskötta skogsfastigheter även norrut i landet. Vår bedömning är att dessa stigit mer i pris än vad statistiken visar. Sista ordet är nog inte sagt vad gäller prissäändringen i norr. Marknaden för året har precis startat och det är först nu man börjar få en del avslut från senvinterns och vårens objekt.

Det kan vara skönt att stämma av sin prisbild på en fastighet innan man ger sig in i budgivning. Har du frågor om gårdsköp eller försäljning – tveka inte att kontakta någon av våra erfarna Skogs & Lantbruks-specialister för en genomgång i god tid innan köp eller försäljningen. Vi garanterar att det är väl använd tid.

KONTAKTA OSS!

Vi hjälper vi dig gärna! Våra kontaktuppgifter finner du enkelt via vår hemsida www.danskebank.se/lantbruk eller genom att ringa kundservice på 0752-48 45 42.

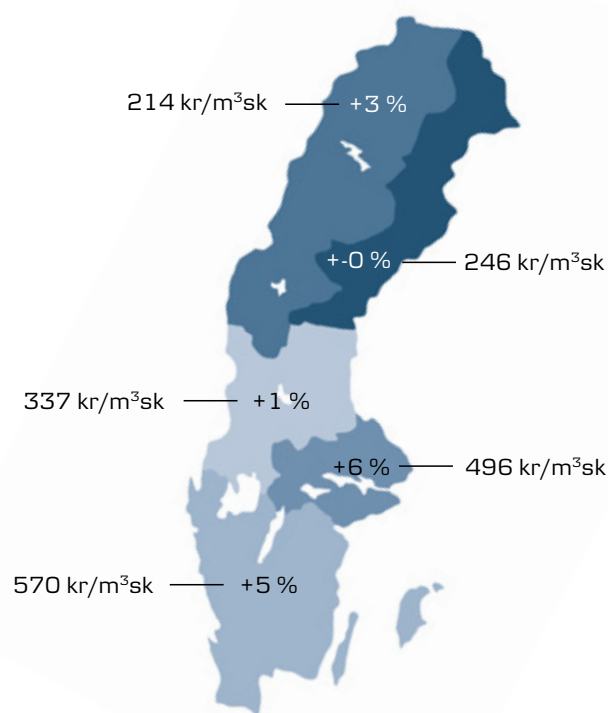
Fredrik Luhr
VD, Areal
www.arel.se

För årstiden är utbudet lägre än historiskt. Jag skyllde länge på den sena våren men även nu är utbudet cirka 20 % lägre än normalt.

Jag gissar att det finns en eftersläpning som gör att säljarna ännu inte insett det fina marknadsläget för många typer av objekt. Rena skogsfastigheter har en stabil marknad med en försiktigt uppåtgående pristrend. Välinvesterade gårdar i storstadsregionerna har mycket hög efterfrågan. Däremot har det varit trögt för tätortsnära gårdar med eftersatt underhåll på byggnaderna. Respekten för renovering är större än tidigare.

En annan spaning är att spekulantuniverset har bredats. För åtta år sedan dominerade Porsche Cayenne på visningarna. För tre år sedan byttes dessa mot grannarnas Pickupper. Nu samsas bägge bilmodellerna på gårdsplanen. Dessutom har förstagångsköparna ökat avsevärt.

Figur 7. Skogsfastighetspriser våren 2016

Källa: Lantmäteriet

Danske Bank Sverige är en fullservicebank med ett brett utbud av produkter och tjänster inom sparande och placeringar, pension och försäkring, finansiering och betalningar samt riskhantering. Banken ingår i Danske Bank Group, ett börsnoterat aktiebolag på Köpenhamnsbörsen och en av Nordens största finanskoncerner med över 400 kontor i 15 länder. Danske Bank i Sverige har ett 50-tal bankkontor och sex regionala Finanscenter och etablerades i Sverige 1997 i samband med förvärvet av Östgöta Enskilda Bank. För mer information besök danskebank.se, twitter.com/danskebankse, facebook.com/danskebanksverige

RÄNTA OCH VALUTA

Bankens Sverigeekonom Roger Josefsson ger sin syn på ränte- och valutasituationen.
<http://danskeanalyse.danskebank.dk>

Vi behöver odla vår trädgård, om vi ska ta oss ur vår trista tillvaro

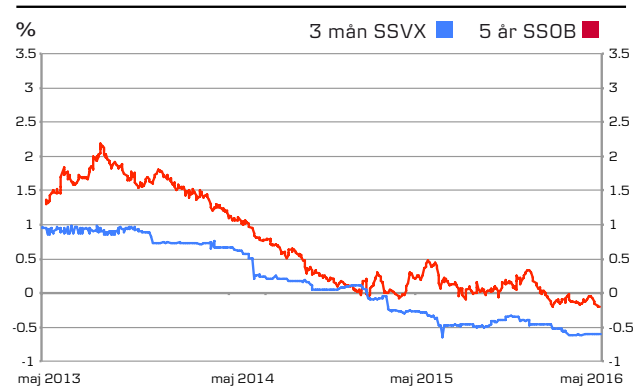
I Voltaires satir "Candide ou l'optimisme" är professor Pangloss en av huvudpersonerna och vars överdrivna optimism är föremål för Voltaires kritik. Pangloss är övertygad om att han lever i den bästa av världar och håller envist kvar i sin optimism även när det är uppenbart för alla – även honom själv – att allt kanske inte är till det bästa. Och lite på samma sätt verkar dagens finansiella marknader fungera. Trots svag vinstutveckling och nedskrivna tillväxtutsikter klamrar man sig envist fast vid sina tidigare åsikter om att allt är på "rätt" väg.

Det betyder inte nödvändigtvis att vi på Danske Bank tror att realekonomin håller på att gå in i en ny recession, utan bara att den tråkiga, låga globala tillväxten är här för att stanna. Det utgör ett problem främst för tillgångsmarknaderna såsom fastigheter, aktier, etc. Dessa har prisat in en återgång till de tillväxt- och vinsttrender som rådde innan finanskrisen. För att nå sådana nivåer krävs en kraftig och långvarig acceleration i tillväxten. Vi bedömer detta som orimligt, även om ökade offentliga utgifter och kraftfulla strukturreformer skulle kunna ta oss en bit på vägen.

För att tala klarspråk, räntorna – både i Sverige och i omvärlden – kommer att förbli låga under en längre tid. Länder med sunda statsfinanser och goda ekonomiska fundamenta – till exempel Sverige – kommer att uppleva ett förstärkningstryck på valutan. I siffror innebär det att vi tror att rörliga marknadsräntor kommer att vara i princip oförändrade under de närmaste månaderna. Samtidigt räknar vi med att kronan kommer

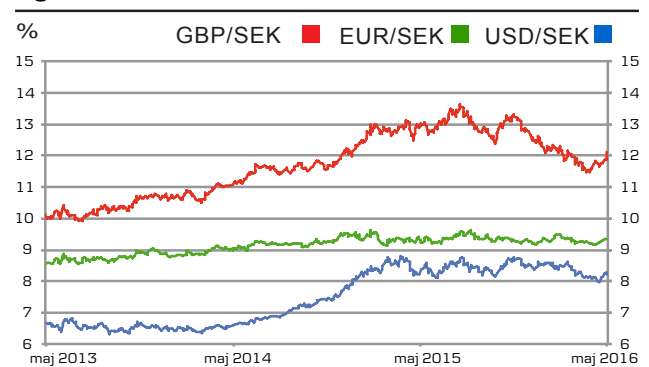
vandra ned mot 8.10 kr i förhållande till USD och ned mot 9.10 kronor jämfört med EUR. Givet att Storbritannien blir kvar i EU, som vi antar, förväntar vi oss dock att GBP stärks något, till en bit över 12 kronor.

Figur 8. Ränta

Källa: Danske Bank

Figur 9. Valuta

Källa: Danske Bank

Johan Freij
Affärsområdeschef
Skog och Lantbruk
Danske Bank i Sverige
Ansvarig utgivare
Telefon 0752-48 12 61

Jag tar gärna emot synpunkter och idéer från dig som läsare.
Skicka dem till:
johan.freij@danskebank.se